

שפה היא הזדמנות

הדו"ח השנתי של ליסאן

2022-2023

ליסאן
ליסאן

אנחנו שמחות ונרגשות לחלוק איתכם את הדו"ח השנתי שלנו ולסכם ביחד שנה של עשייה. שנת תשפ"ג (2022-2023) הייתה שנה של התפתחות וצמיחה משמעותית ביותר לליסאן: הגדלנו את היקף הפעילות שלנו מ-500 תלמידות ב-25 קבוצות בשנה ל-1300 תלמידות ב-67 קבוצות. זאת כיוון שמלבד פרויקט הדגל שלנו - "מדברות עברית" הוצאנו לפועל שני פרויקטי ליבה גדולים נוספים - "טעימות עברית" ו"עברית לתעסוקה" בשיתוף עיריית ירושלים, ועוד מספר פרויקטים קטנים ביניהם "מתרגלות עברית", "אלף", "מיצוי זכויות" "ערבית לקהילה" ועוד. הרחבנו את הפעילות שלנו לשכונות ומוקדים חדשים, ופתחנו קורסים במעל 15 שכונות בירושלים המזרחית, כולל כפר עקב ומחנה פליטים שועפט - השכונות שנמצאות מעבר לגדר ההפרדה וסובלות מהזנחה קשה והיעדר נגישות לשירותים חיוניים, וביניהם מסגרות ללימוד השפה העברית. יצרנו שיתופי פעולה חדשים, בין השאר עם רשות התעסוקה העירונית, חברת אינטל, האוניברסיטה הפתוחה ועוד.

הצמיחה בהיקפי הפעילות הביאה איתה גם התחדשות, גיוון וגדילה בצוות העמותה - בשנה האחרונה הצטרפו אלינו לנא, עליזה, אביטל, סירין וזהיה. גדלנו מצוות של 5 עובדות במשרות חלקיות לצוות של 8 עובדות (4 במשרות מלאות ו-4 במשרות חלקיות). השקענו זמן ומשאבים השנה לא רק בהתרחבות אלא גם בהעמקה - במישור הפדגוגי פיתחנו חומרי לימוד חדשים ועזרי הוראה משלימים. כמו כן בנינו תוכניות הערכה ומדידה מקיפות לכל הפרויקטים שלנו. בדוח השנתי שלפניכם תוכלו למצוא נתונים שהינם תוצר של תוכניות הערכה ומדידה אלו.

הנתונים שעולים מהדוח מראים את ההשפעה הדרמטית שיש להשתתפות בקורסי העברית שלנו על חייהן של התלמידות - החל מעלייה ברמת הביטחון והעצמאות להתנהל במרחב העירוני הציבורי, דרך סיוע בהתמודדות עם המערכות הבירוקרטיות העירוניות והממשלתיות ובקבלת גישה טובה יותר לשירותים רפואיים, ועד להשתלבות בשוק העבודה הירושלמי או רכישת השכלה במוסדות לימוד דוברי עברית. במציאות החיים בירושלים היום, ידיעת השפה העברית היא לא רק צורך חיוני וזכות בסיסית, היא גם דלת לאפשרויות והזדמנויות וכלי משמעותי לשיפור איכות החיים של הנשים ומתוך כך גם של ילדיהן ומשפחותיהן.

אנחנו רוצות להודות לכן/ם - התומכות והתומכים שלנו, השותפים לדרך, המתנדבות והמתנדבים, הרכזות, המורות והמורים, חברי הקהילה, התורמות והתורמים הנדיבים - על האמון שאתן/ם נותנות/ים בנו ועל שאתן/ם חלק בלתי נפרד מהעשייה שלנו. ההישגים שלנו בשנה האחרונה לא היו מתאפשרים בלי התמיכה והשותפות שלכן/ם.

באקלים הפוליטי של התקופה הנוכחית, במצב של עלייה קשה בגילויי האלימות והגזענות המוצהרים בירושלים ובמרחב כולו אנחנו בליסאן נמשיך לפעול כדי לקדם חזון שיויוני ומשותף לכל תושבות ותושבי המרחב ונמשיך לעמוד לצד התלמידות והתלמידים שלנו בתמיכה ובדרישה לזכותן. לחיים של כבוד, שוויון וחופש.

על ליסאן

עמותת ליסאן-Lissan-لسان (לשון או שפה בערבית) מקדמת שוויון מגדרי וחברתי בירושלים. אנחנו שואפות לגשר על הפער הקיים בין מזרח למערב ירושלים, דרך קידום חזון של ירושלים כעיר דו-לשונית, שהעברית והערבית נוכחות בה באופן שווה. זאת, דרך שיעורי עברית נגישים ומעשיים, המבוססים על הצרכים של נשים מירושלים המזרחית. הקורסים שלנו מספקים כישורי שפה הנחוצים להשתלבות במרחב הציבורי הירושלמי, ומאפשרים גישה למשאבים, זכויות, והזדמנויות להשתלבות בשוק התעסוקה.

ירושלים המזרחית ומחסום השפה

בירושלים חיים כיום למעלה מ- **984,500** תושבים, בערך **61%** הם יהודים ו- **39%** מתוכם פלסטינים. רוב תושביה הפלסטינים של העיר מתגוררים בחלקה המזרחי.

61% מהתושבים הפלסטינים של ירושלים חיים בעוני.

רק **47%** מהתושבים הפלסטינים בירושלים המזרחית הם חלק ממעגל העבודה.

74% מהנשים הפלסטיניות מירושלים המזרחית אינן עובדות, כאשר המחסור בשפה העברית הוא אחת הסיבות המרכזיות לכך.

73% מתושבות ירושלים המזרחית הפלסטיניות מתקשות לדבר עברית או לא מדברות עברית כלל בניגוד ל- **28.7%** מהגברים.

מרבית השירותים החיוניים, כולל שירותי בריאות ושירותים ממשלתיים, ניתנים בעיקר, אם לא לחלוטין, בשפה העברית. בעקבות כך, תושבי ירושלים המזרחית מתקשים מאוד או לא יכולים לממש את זכויותיהם הבסיסיות.

תאוריית השינוי שלנו

אם נלמד נשים מירושלים המזרחית עברית בקורסים מסובסדים ומותאמים לצרכים שלהן ומותאמים תרבותית ומגדרית, ואם נלווה את הקורסים האלו בהרצאות, קורסים וכלים משלימים בנושאי מיצוי זכויות והכנה לשוק העבודה ולאקדמיה

אז ליותר נשים תהיה גישה לזכויות שלהן, יותר נשים יוכלו להתנהל בביטחון במרחב הציבורי, למצוא עבודה שתואמת את היכולות והכישורים שלהן ולרכוש השכלה אקדמית במוסדות לימוד דוברי עברית.

אם נפגיש תושבות/ים ממזרח ומערב ירושלים שילמדו וילמדו יחד עברית באותה כיתת לימוד

אז, תיווצר קהילה שבמסגרתה תושבות/ים ירושלים ממזרח ומערב העיר עובדות/ים יחד בשותפות לקידום מטרות של שוויון וצדק ולצמצום הפערים בין מזרח למערב העיר.

אם נחשוף את הרשויות לבעיות ולצרכים של תושבי ירושלים המזרחית ונעבוד יחד איתם כדי לתת מענה לבעיות אלו

אז העירייה והרשויות יוכלו לפעול טוב יותר כדי לענות על צרכי התושבים באמצעות שימוש בחומרי לימוד מותאמים ומתן קורסים מסובסדים.

מדברות עברית - נְתַלֵּם עִבְרִית

פרויקט הדגל של ליסאן שפועל בשיתוף האוניברסיטה העברית, מט"י מזרח ירושלים, פרויקט מיני אקטיב, מרכז וילי ברנדט ועוד. מטרתו היא הקניית מיומנויות בעברית מדוברת ושימושית לנשים מכל שכונות ירושלים המזרחית. בשנת הלימודים 2022-2023 התחילו את השנה 400 תלמידות ב-26 קבוצות לימוד המחולקות ל-5 רמות וסיימו השנה בהצלחה 310 תלמידות. בפרויקט לימדו 51 מורות/ים מתנדבות/ים, בצמדי הוראה המורכבים מדוברות/י ערבית ועברית.

בפרויקט 26 קבוצות בשנה

17 כיתות

באוניברסיטה העברית

2 כיתות

במרכז וילי ברנדט באבו תור

3 כיתות

למידה מרחוק - זום

4 כיתות

במט"י מזרח ירושלים

שכונות מגורים

4.8% - צור באהר	18.0% - בית חנינא
4.0% - אבו תור	10.5% - שועפאט
3.9% - סילוואן	10.1% - עיסאווייה
3.1% - ג'בל אלמוכבר	8.3% - א טור
3.1% - ואדי אל ג'וז	8.3% - ראס אל עמוד
1.8% - בית צפאפא	7.9% - העיר העתיקה
4.8% - אחר	5.7% - כפר עקב
	5.7% - מחנה פליטים שועפאט

גילאי התלמידות

40-49 :28.9%

18-29 :30.3%

50+ :13.2%

30-39 :27.6%

פרופיל התלמידות

18.6%

מחפשות עבודה

36.9%

עובדות

10.6%

סטודנטיות

33.8%

עקרות בית

63.9% מהנשים העובדות משתמשות בעברית בעבודה שלהן
במידה מועטה ועד למצב שבו כל העבודה היא בעברית

נתונים משאלון סוף שנה 22-23

(שענו עליו 263 תלמידות)

76.8% היו מרוצות או מרוצות מאוד מהקורס

82.1% דירגו את החוויה שלהן בפרויקט כטובה-מצויינת (6-4 מתוך סקלאה של 1-6)

97.7% היו ממליצות לחברה שלהן ללמוד בפרויקט "מדברות עברית"

85.2% הרגישו שהעברית שלהן השתפרה במידת מה עד במידה רבה בזכות הקורס

93.2% הרגישו שסביבת הלמידה, האווירה בכיתה והיחס של המורה היו נוחים וחיוביים

94.7% הרגישו שהעברית שלמדו בפרויקט העלתה את הביטחון ועצמאות שלהן במרחב העירוני-ציבורי

86% הרגישו שהעברית שלמדו בפרויקט עזרה להן לצורך שימוש יומיומי מול בירוקרטיה

89.3% הרגישו שהעברית שלמדו בפרויקט עזרה להן לצורך שימוש יומיומי מול רופאים, בבי"ח ובקופת חולים

74.5% הרגישו שהעברית שלמדו בפרויקט עזרה להן למצות את הזכויות שלהן יותר

16.3% העידו שהעברית שלמדו בפרויקט עזרה להן להגיש מועמדות למוסד אקדמי דובר עברית

30.4% העידו שהעברית שלמדו בפרויקט עזרה להן לשפר את התפקוד והחווייה במקום העבודה

12.5% העידו שהעברית שלמדו בפרויקט עזרה להן למצוא עבודה חדשה שדורשת ידיעת עברית

4.6% העידו שההעברית שלמדו בפרויקט עזרה להן לפתוח עסק משלהן

מדברות עברית בנגב

פרויקט "מדברות עברית בנגב" נפתח בשיתוף אוניברסיטת בן גוריון בנגב ואג'יק-ניספד בשנת 2021-2022, ומשכפל את תכנית הדגל שלנו, "מדברות עברית", עבור נשים בדואיות בנגב. לכבוד פרויקט זה, התאמנו את ספרי הלימוד שלנו כך שיתאימו יותר לתרבות הבדואית ולמרחב הנגב. השנה, העברנו שני קורסים בחורה שכללו ביקור באוניברסיטת בן-גוריון לכבוד סיום השנה.

טעימות עברית - مقتטפת עברية

תוכנית המציעה שיעורי עברית במרכזים הקהילתיים ברחבי ירושלים המזרחית. מטרת התוכנית היא לפתוח ללומדים את דלת הכניסה ללימוד השפה ולהגביר את הנגישות לאפשרויות של לימוד העברית פותח. התוכנית הינה שיתוף פעולה בין עמותת ליסאן ואגף חברה מזרח בעיריית ירושלים והיא התקיימה בשנת 2022 בתמיכת הקרן לירושלים. בשנת 2022 למדו בפרויקט כ-511 תלמידות ב-20 קבוצות שונות ב-11 מנהלים קהילתיים ומרכזים עירוניים. 80% מהמשתתפות שהתחילו את הקורסים סיימו אותם בהצלחה ורבות מהן המשיכו לקורסי המשך במסגרת פרויקט "עברית לתעסוקה". מאות תלמידות חדשות נמצאות ברשימות ההמתנה למחזור הבא של הקורסים שעתיד להיפתח בתחילת 2024.

ב-2022 למדו ב"טעימות עברית":

ב-20
קבוצות

511
תלמידות

ב-11
מוקדים בירושלים המזרחית

עם 7
מורות

הקורסים התקיימו בשכונות

א-טור
ג'בל מוכבר
מחנה הפליטים שועפט
ואדי אל ג'וז
עיסאויה

צור באהר
שועפאט
בית חנינא
ראס אל עמוד
כפר עקב
אבו טור

בשותפות עם המינהלים הקהילתיים והמרכזים העירוניים המקומיים

פרופיל התלמידות

10.5%

עובדות

20.2%

מחפשות עבודה

7.3%

סטודנטיות

62.1%

עקרות בית

84.6% מהנשים העובדות משתמשות בעברית בעבודה שלהן
במידה מועטה ועד למצב שבו כל העבודה היא בעברית

נתונים משאלון סוף סבב קורסים שני (דצמבר 2022)

67.6% היו מרוצות או מרוצות מאוד מהקורס שלהן

71.5% הרגישו שהעברית שלהן השתפרה במידת מה עד במידה רבה

88.7% העידו שהקורס עזר להן להתגבר על חסמים ללימוד השפה העברית

75% הרגישו שהעברית שלמדו בפרויקט עזרה להן להרגיש בנוח ללכת
למערב העיר לצרכי מסחר ופנאי

65.3% הרגישו שהעברית שלמדו בפרויקט עזרה להן לצורך שימוש יומיומי
מול בירוקרטיה

72.6% הרגישו שהעברית שלמדו בפרויקט עזרה להן לצורך שימוש יומיומי
מול רופאים, בבי"ח ובקופת חולים

עברית לתעסוקה العبرية للتوظيف

ליסאן מפעילה קורסי עברית תעסוקתית לקבוצות ייעודיות אשר זקוקות לשפה על מנת להשתלב בשוק העבודה או כשלב מקדים לכך. מדובר בקורסים אינטנסיביים וארוכים של כ-200-180 שעות אקדמיות לרמה, המחולקים לקורסים של 90 שעות אקדמיות להשלמת חצי רמה. בפרויקט זה ליסאן מתאימה את המענים שהיא נותנת לכל קבוצה וקבוצה. קהלי היעד רחבים ומגוונים: חברות בקואופרטיב הניקיון, סייעות בפעוטוני "התחלה חכמה", צעירים בסיכון בתכנית "יתד", בעלי עסקים קטנים בתכנית "מעו"ף", בוגרי תארים במדעי המחשב והנדסה המעוניינים להשתלב בתעשיית ההייטק, סטודנטים באוניברסיטה הפתוחה ועוד. נכון לספטמבר 2023 למדו ולומדות בפרויקט 556 תלמידות ב-39 קורסים שונים. הפרויקט פועל בשיתוף ובתמיכת רשות התעסוקה העירונית וכן בשיתוף תוכניות ממשלתיות שונות וארגונים נוספים.

קורסים שהסתיימו - 21 קורסים

רמות

- 7 קבוצות - רמה א'1
- 8 קבוצות - רמה א'2
- 3 קבוצות - רמה ב'1
- קבוצה אחת - רמה ב'2
- קבוצה אחת - רמה ג'1
- קבוצה אחת - רמה ג'2

מסגרות

- 7 קורסים - נשים בשכונות ותכנית אשת חיל
- 5 קורסים - בעלי עסקים קטנים - מעו"ף
- 2 קורסים - מרכז אינאר
- 2 קורסים - קואופרטיב הניקיון
- 2 קורסים - סייעות בפעוטונים
- קורס אחד - בוגרי הנדסה ומדעי המחשב
- קורס אחד - לשכת רווחה א טור
- קורס אחד - צעירים בסיכון בתכנית יתד

קורסים רצים - 18 קורסים

רמות

- 7 קבוצות - רמה א'1
- 4 קבוצות - רמה א'2
- 6 קבוצות - רמה ב'1
- קבוצה אחת - רמה ב'2

מסגרות

- 2 קורסים - האוניברסיטה הפתוחה
- 6 קורסים - המשך לקבוצות "טעימות עברית"
- 5 קבוצות - נשים בשכונות
- קורס אחד - סייעות בפעוטונים
- קורס אחד - צעירים בסיכון בתכנית יתד
- קורס אחד - מרכז אלווין לשילוב אנשים עם מוגבלויות
- קורס אחד - בעלי עסקים קטנים - מעו"ף
- קורס אחד - קואופרטיב הניקיון

גילאי התלמידות

18-29 :27.2%

30-39 :34.3%

40-49 :24.3%

+50 :14.2%

שכונות מגורים

29.0% כפר עקב

19.5% בית חנינא

11.2% ג'בל מוכבר

8.3% מחנה פליטים שועפט

7.1% העיר העתיקה

4.7% שועפאט

3.6% א-טור

3.6% סילוואן

3.0% ואדי אל ג'וז

2.4% ראס אל עמוד

1.8% צור באהר

1.8% אבו תור

1.2% בית צפאפא

1.2% אום טובה

0.6% אום ליסון

0.6% עיסאווייה

0.4% אחר

פרופיל התלמידות

17.2%

(29 תלמידות)
עובדות

24.9%

(42 תלמידות)
מחפשות עבודה

10.7%

(18 תלמידות)
סטודנטיות

47.3%

(80 תלמידות)
עקרות בית

55.1% מהנשים העובדות משתמשות בעברית בעבודה שלהן
במידה מועטה ועד למצב שבו כל העבודה היא בעברית

פרופיל תעסוקתי של אלו שעובדות

24.1% (7 תלמידות) עובדת בתחום החינוך וההוראה

17.2% (5 תלמידות) עובדת בתחום הגיל הרך

17.2% (5 תלמידות) עובדת בתחום הרפואה

6.9% (2 תלמידות) עובדות בעמותות

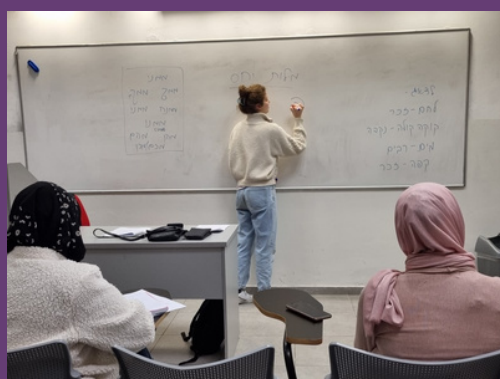
3.4% (תלמידה אחת) עובדת בתחום ראיית חשבון

3.4% (תלמידה אחת) עובדת בתחום הקוסמטיקה

3.4% (תלמידה אחת) בעלת עסק קטן

3.4% (תלמידה אחת) מלווה בהסעות

20.7% (6 תלמידות) אחר

מדוע את/ה לומד/ת עברית?

73.7% כדי לתקשר עם רופאים/בדואר/בעירייה ועוד

46.7% כדי לתקשר עם יהודים

32.9% כדי להסתובב בעיר

32.3% כדי למצוא עבודה

27.5% כדי ללמוד באוניברסיטה

נתונים משאלוני סיום קורסים - יולי 2023

79.6% העידו שהן/ם מרוצות/ים עד מרוצות/ים מאוד מהקורס (4-5 בסקאלה של 1-5)

79% העידו שהעברית שלהן/ם השתפרה במידת מה עד במידה רבה (3-5 בסקאלה של 1-5)

82.6% דירגו את החוויה שלהן/ם עם המורה כטובה עד טובה מאוד (4-5 בסקאלה של 1-5)

97.6% היו רוצות/ים להמשיך לקורס נוסף עם ליסאן

81.1% הרגישו שהעברית שלמדו בפרויקט העלתה את הביטחון ועצמאות שלהן/ם במרחב העירוני-ציבורי

65.3% הרגישו שהעברית שלמדו בפרויקט עזרה להן/ם לצורך שימוש יומיומי מול בירוקרטיה

79.3% הרגישו שהעברית שלמדו בפרויקט עזרה להן/ם לצורך שימוש יומיומי מול רופאים, בבי"ח ובקופת חולים

38.5% העידו שהעברית שלמדו בפרויקט יכולה לעזור להן/ם להגיש מועמדות למוסד אקדמי דובר עברית

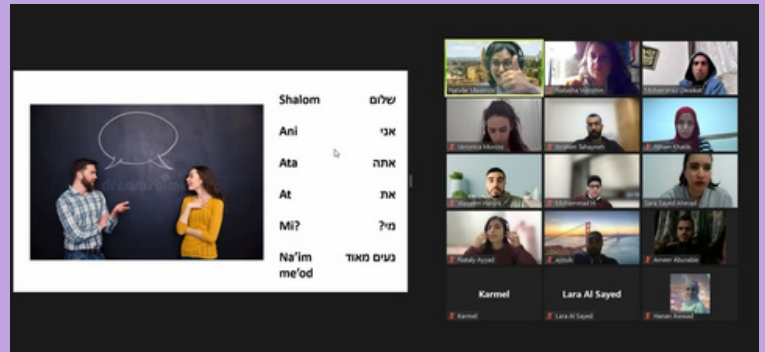

38.5% העידו שהעברית שלמדו בפרויקט יכולה לעזור להן/ם למצוא עבודה חדשה שדורשת ידיעת עברית או לפתוח עסק משלהן/ם

פרויקט "אָלף"

פרויקט אָלף הוא שיתוף פעולה ייחודי בין ליסאן לבין MEET, 50:50 Startups, המציע לבוגרים/ות ישראלים/ות ופלסטינים/ות של תכניות מכוונות טכנולוגיה את ההזדמנות ללמוד עברית וערבית. בפילוט שהפעלנו השנה, בתמיכת B8 of Hope, העברנו 3 קורסי עברית בזום וקורס ערבית אחד בירושלים.

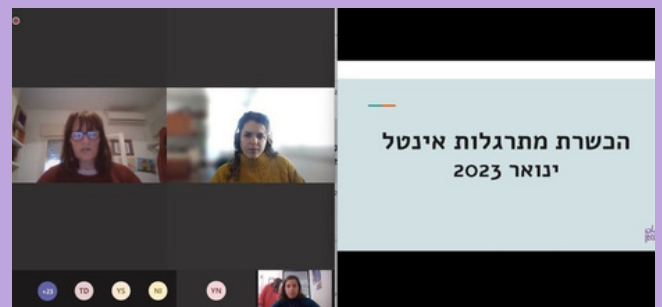

מיצוי זכויות בעברית

"מיצוי זכויות בעברית" הוא פרויקט שמטרתו לתת מענה משלים ללימודי השפה ולספק כלים להתמודדות מול מנגנוניים בירוקרטיים ממשלתיים. הפרויקט מורכב מסדרת הרצאות פתוחות לכלל תלמידות ליסאן בנוגע למיצוי זכויות וגישה לשירותים ממשלתיים לצד קורסים ממוקדים לקבוצות תלמידות ספציפיות בנושאים של אוריינות דיגיטלית, מציאת עבודה במרחבים דוברי עברית, זכויות בעבודה וניהול עסק קטן בירושלים.

מתרגלות עברית

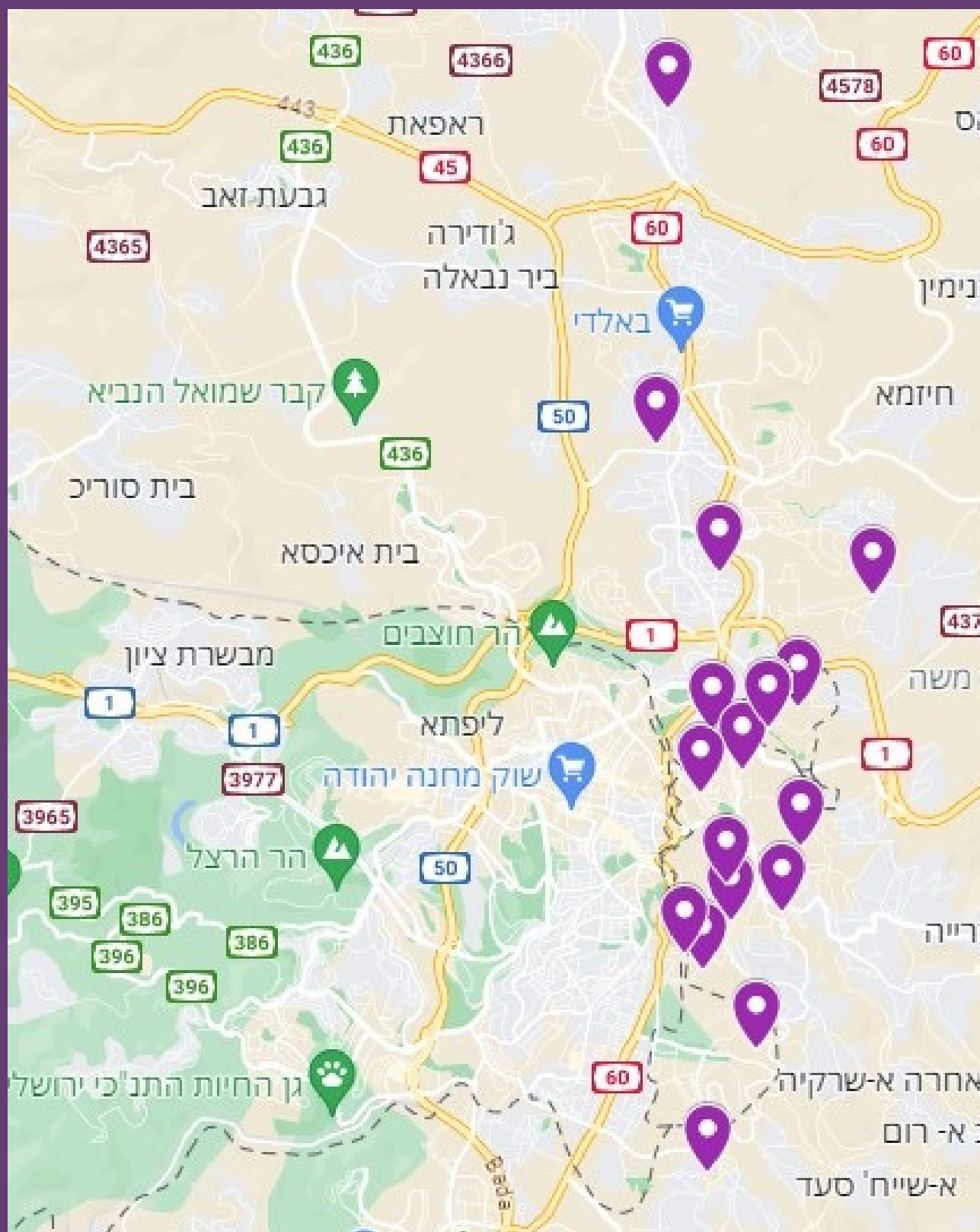
מתרגלות עברית הוא פרויקט שנפתח בשיתוף עם חברת "אינטל", המיועד לתלמידות ברמה ב' ומעלה בפרויקט "מדברות עברית". במסגרת הפרויקט עובדות מחברת אינטל מתרגלות שיחה בעברית אחת-על-אחת בטלפון עם תלמידות ליסאן. המשתתפות מקבלות סדרה של מערכי שיחה ונושאים מוגדרים מראש וכל תלמידה מבצעת תרגיל לסיכום השיחה. הפרויקט מסייע לתלמידות לתרגל דיבור שוטף וספונטני ומאפשר להן לחזק את הביטחון בדיבור ובשיחה.

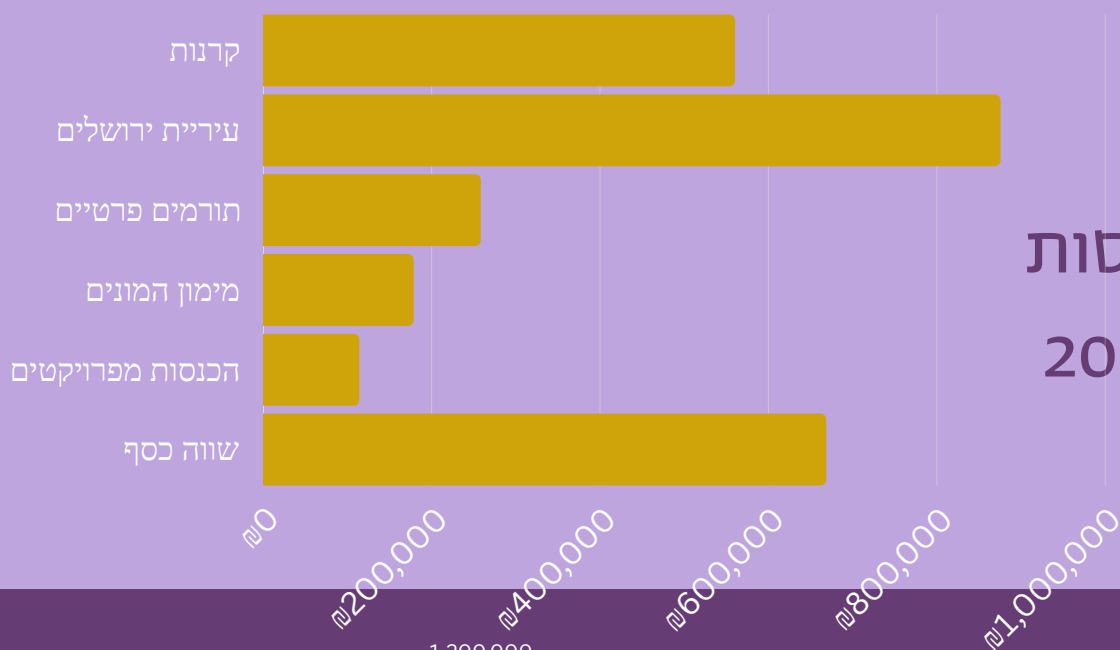
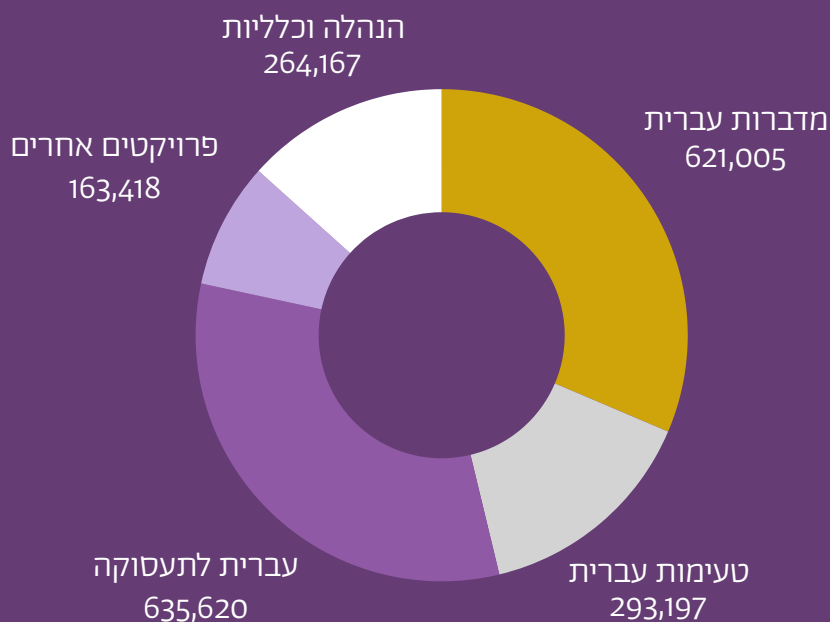

ערבית לקהילה

הפרויקט מציע שיעורי ערבית מדוברת לכלל מתנדבות/ות הפרויקטים שלנו וכן לחבריות קהילה נוספות/ים שלוקחות/ים חלק בעשייה שלנו בצורה כזו או אחרת. קורס זה מסובסד כמעט במלואו, כאשר המשתתפים/ות משלמים/ות סכום סמלי בלבד. זאת כיוון שאנחנו מאמינות שחשוב ביותר שפעילים/ות חברתיים/ות וחבריות/ות קהילת ליסאן יוכלו לתקשר הן בעברית והן בערבית, כך ששתי השפות יהיו נוכחות במידה שווה במרחב הירושלמי.

מפת הפעילות של ליסאן

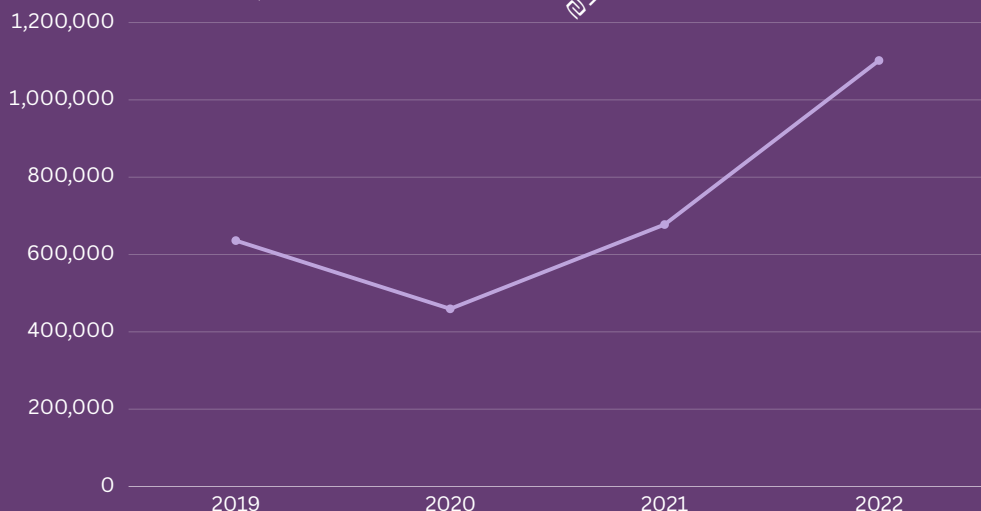

צמיחה פיננסית

2019-2022

* לא כולל שווה-ערך

הצוות שלנו

צוות ליסאן

רונית בן ארי
מנהלת פדגוגית

טליה וקשטיין
מנהלת כללית

אביטל ענדא
מלווה פדגוגית

זהיה אבו גנאם
מנהלת תכניות ופרויקטים

מינה חשימה
רכזת פרויקט "טעימות עברית"
ופרויקט "עברית לתעסוקה"

עליזה שופמן לנד
מנהלת קשרי חוץ ופיתוח משאבים

לנא חלבי
רכזת פרויקט "מדברות עברית"

סירין סמום
מנהלת כספים ורכזת פרויקט
"תעסוקה מ-א'-ת"

ועד מנהל

יוני לוי
מייסד

אלומה פלורסהיים דור
יו"ר הועד המנהל ומייסדת

ד"ר סמירה עליאן

רוני מטוס מילר
מייסדת

מרשה שמו

היבא עסילה

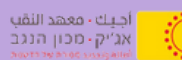
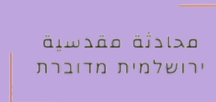

שותפים ותומכים

השותפים שלנו

דיקנט הסטודנטים
DEAN OF STUDENTS OFFICE
מكتب عمادة شؤون الطلبة

התומכים שלנו

קרן ביידר | קרן אביב | הקרן לירושלים | קרן ליכטאג | B8 of Hope | קרן ריין | קרן סנטגר
יד הנדיב | סאלי גוטסמן | עיריית ירושלים | הרשות העירונית לתעסוקה | האוניברסיטה העברית

**אנו מודות לכם/ן מקרב הלב על תמיכתם/ן.
בלעדיכם/ן, העבודה שלנו לא הייתה מתאפשרת.**